

DONNA LEON

Mort entre línies

Traducció de Núria Parés

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *By its cover*
© 2013, by Donna Leon and Diogenes Verlag A G Zürich
All rights reserved

*Són rigorosament prohibides, sense l'autorització
escrita dels titulars del copyright, sota les sancions
establertes en la llei, la reproducció total o parcial d'aquesta
obra per qualsevol procediment, incloent-hi la
reprografia i el tractament informàtic, i la distribució
d'exemplars mitjançant lloguer o préstec públic.*

Primera edició: març del 2013

© de la traducció: Núria Parés Sellarès, 2014
© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Pedro i Pons, 9-11, 11 planta. 08034 Barcelona.
info@edicions62.cat
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Víctor Igual
Aragó, 390, 08013 Barcelona
Imprès a Limpergraf

DIPÒSIT LEGAL: B. 4.544-2014
ISBN: 978-84-297-7279-1

Per a la Judith Flanders

Miserable com era, ara és el meu germà.

HÄNDEL, *Saül*

I

Havia sigut un dilluns avorrit, dedicat en gran part a les declaracions escrites dels testimonis d'una baralla entre dos taxistes que havia acabat amb un d'ells a l'hospital amb una commoció cerebral i el braç dret trencat. Les declaracions eren d'una parella americana que havia demanat al conserge de l'hotel que avisés un taxi aquàtic perquè els acompanyés a l'aeroport; del conserge, que va dir que havia trucat a un dels taxistes que solia fer serveis per a l'hotel; del porter, que va dir que ell no havia fet res més que la seva feina, que consistia a posar l'equipatge dels americans a dins del taxi que s'havia aturat al moll; i dels dos taxistes, un dels quals havia estat interrogat a l'hospital. Segons el que en Brunetti va poder deduir de les diferents versions, el taxista de la companyia habitual era a prop d'allà quan va rebre la trucada del conserge, però quan va arribar a l'hotel, ja hi havia un altre taxi atracat al moll. Llavors es va aturar, va cridar els americans pel seu nom, que sabia gràcies al conserge, i els va dir que ell els acompanyaria a l'aeroport. L'altre taxista va comentar que el porter l'havia cridat fent senyals quan passava per allà davant, de manera que el viatge era seu. El porter ho negava i remarcava que ell simplement havia

ajudat a carregar l'equipatge. D'una manera o altra, el taxista a la barca del qual el porter havia carregat l'equipatge, de sobte es va trobar a la coberta de l'altre taxi. Els americans es van enfadar perquè van perdre el vol.

En Brunetti sabia el que havia passat, però no podia demostrar-ho: el porter havia fet senyals a un taxi que passava per tal que fos ell, i no el conserge, el que es quedés amb un percentatge de la tarifa. Les conseqüències eren evidents: ningú no diria la veritat, i els americans no entendrien què havia passat.

Mentre donava voltes a aquesta idea, en Brunetti es va oblidar momentàniament de les ganes de fer un cafè i es va aturar a considerar si potser havia ensopegat amb alguna mena d'explicació còsmica de l'actual història del món. Va somriure, pensant que al vespre li explicaria l'anècdota a la Paola, o millor encara, l'hi explicaria l'endemà a la nit, que estaven convidats a sopar a casa dels pares d'ella. Esperava que el comte, que sabia apreciar les paradoxes, es divertiria. I estava segur que complauria la seva sogra.

Va abandonar aquell pensament i va continuar baixant les escales de la Questura, ansiós per prendre el cafè que l'ajudaria a passar la resta de la tarda. Quan s'acostava a la porta principal, l'agent de la centraleta va picar el vidre del seu petit cubicle i va fer un gest a en Brunetti perquè s'hi acostés. Quan en Brunetti hi va entrar, l'agent va dir a l'auricular:

—Crec que hauria de parlar amb el commissario, dottoressa. Ell és la persona encarregada. —I tot seguit li va passar el telèfon.

—Brunetti.

—Vostè és un commissario?

—Sí.

—Sóc la dottoressa Fabbiani, bibliotecària en cap a la

biblioteca Merula. Hi ha hagut un robatori. Uns quants, em sembla. —Tenia la veu tremolosa, la típica veu que el commissario estava acostumat a sentir a les víctimes de robatoris o atacs.

—De la col·lecció? —va preguntar en Brunetti. Coneixia la biblioteca, hi havia anat un parell de vegades quan estudiava, però no hi havia pensat més durant dècades.

—Sí.

—Què s'han endut? —va preguntar, mentre preparava mentalment les preguntes que formularia després de la resposta de la dona.

—Encara no ho sabem del cert. De moment, el que sé segur és que han retallat pàgines d'alguns llibres. —Va sentir que la dona respirava fondo.

—Quantes? —va preguntar en Brunetti, mentre abastava una llibreta i un bolígraf.

—No ho sé, tot just ho acabo de descobrir. —La veu se li va tensar mentre parlava.

En Brunetti va sentir la veu d'un home a l'altra banda de la línia. La dona es devia girar per contestar-li, perquè la veu se li va fer més confusa per un moment. I després, silenci a l'altra banda del fil.

Va pensar en el procediment que havia seguit a les biblioteques de la ciutat cada vegada que havia anat a consultar un llibre, i va preguntar:

—Suposo que té un registre de les persones que fan ús dels llibres, oi?

Que potser la va sorprendre que un policia li fes aquesta pregunta? Que conegués el funcionament de les biblioteques? Certament, va trigar una estona a respondre.

—Per descomptat. —Bé, això almenys el tranquil·litza, oi?— És el que estem comprovant.

—I han descobert qui ho ha fet? —va preguntar en Brunetti.

Després d'aquesta pregunta la pausa va ser encara més llarga.

—Un investigador, ens sembla —va respondre la dona. I llavors va afegir, com si en Brunetti l'hagués acusat de negligència:— S'havia identificat correctament. —Efectivament, li va semblar sentir la resposta de qualsevol buròcrata que comença a elaborar la seva defensa al primer murmuri d'acusació de negligència.

—Dottoressa —va dir en Brunetti, adoptant el que esperava que fos el seu to de veu més persuasiu i professional—, necessitem la seva ajuda per identificar-lo. Com més aviat el trobem, menys temps tindrà per vendre el que s'ha endut. —No veia cap motiu per amagar-li aquesta realitat.

—Però els llibres estan destrossats —va dir ella, amb angoixa, com si se li hagués mort una persona estimada.

Per a una bibliotecària, els danys eren tan greus com un robatori, va suposar en Brunetti. Tot seguit, va canviar el to de veu pel de l'autoritat que representava i va dir:

—Vindré tan aviat com pugui, dottoressa. Sisplau, no toqui res. —I abans que la dona pogués protestar, va afegir:— I m'agradaria veure la identificació que l'home li va donar. —En veure que no rebia resposta, va penjar el telèfon.

En Brunetti sabia que la biblioteca era al Zattere, però ara mateix no en recordava la ubicació exacta. Es va girar de nou cap a l'agent i li va dir:

—Si algú demana per mi, he anat a la biblioteca Merula. Truca a en Vianello i digue-li que vingui cap allà amb dos homes per agafar mostres d'empremtes.

A fora, va trobar en Foa, de braços plegats i amb les cames creuades a l'altura dels turmells, repenjat a la barana que hi havia al llarg del canal. Tenia el cap inclinat cap enrere i els ulls tancats sota el sol del matí de primavera, però quan s'hi va acostar, el pilot li va preguntar, sense ni tan sols obrir els ulls:

—On el puc acompanyar, commissario?

—A la biblioteca Merula —va respondre.

I com si acabés la frase d'en Brunetti, en Foa va continuar:

—Dorsoduro 3429.

—Com ho sap?

—El meu cunyat viu amb la seva família a l'edifici del costat, per tant, l'adreça ha de ser aquesta —va respondre el pilot.

—Per un moment he temut que el tinent no hagués fet una nova norma que l'obligués a saber-se totes les adreces de la ciutat de memòria.

—Qualsevol persona que hagi crescut entre barques es coneix la ciutat, senyor. Millor que un GPS —va dir en Foa, donant-se copets al front amb el dit.

Es va apartar de la barana per començar-se a dirigir cap a la barca, però es va aturar a mig camí i va mirar en Brunetti.

—Ha sentit a dir què els ha passat, senyor?

—A qui? —va preguntar en Brunetti, confós.

—Als GPS.

—Quins GPS?

—Els que van demanar per incorporar a les barques —va respondre en Foa.

En Brunetti es va quedar palplantat esperant l'explicació.

—Fa uns quants dies estava parlant amb en Martini —va continuar en Foa, referint-se a l'agent encarregat de proveïments, l'home a qui cal recórrer perquè t'arreglin la ràdio o perquè et comprin una llanterna nova—, em va ensenyar la factura i em va preguntar si sabia si era bo o no. Vull dir el model que havien demanat.

—I vostè ho sabia? —va preguntar en Brunetti, pensant com havien anat a parar a aquella conversa.

—Oh, tots ho sabem, senyor. Els GPS són una merda. Cap taxista en vol, i l'única persona que conec que se'n va comprar un, s'hi va enfadar tant que un dia el va arrencar del parabrisa i el va llençar per la borda. —En Foa va continuar cap a la barca, però es va tornar a aturar per dir:— Això és el que li vaig dir a en Martini.

—I ell què ha fet, doncs?

—Què pot fer? Estan encarregats per alguna oficina central de Roma, i algú d'allà obté alguna cosa per haverlos encarregat, i algú altre també obté alguna altra cosa per fer que la comanda vagi endavant. —Va arronsar les espatlles i va pujar a la barca.

En Brunetti el va seguir, desconcertat pel que en Foa li acabava d'explicar, perquè segur que era conscient que en Brunetti no hi podia pas fer res, per solucionar aquell tema. Les coses funcionaven així, i ja està.

—Només hi ha sis barques, oi? —va preguntar en Brunetti, cosa que en Foa no es va molestar a respondre—. Quant de temps fa d'això, Foa?

—Un parell de mesos. En algun moment o altre de l'hivern, diria jo.

—Sap si mai han arribat? —va preguntar en Brunetti.

En Foa va alçar la barbeta i va fer petar la llengua: aquell gest de menyspreu per aquella pregunta tan ridí-

cula, a en Brunetti li va fer recordar el posat d'un trinxe-
raire.

En Brunetti es va trobar de sobte en una disjuntiva que li resultava familiar: podia anar només cap endavant per després retrocedir, anar cap a un costat per després avançar, o simplement tancar els ulls, ocupar un seient còmode i no moure's de lloc. Si parlava amb en Martini i s'assabentava que els GPS s'havien encarregat i pagat però no eren enlloc, es buscaria problemes. També podia intentar esbrinar alguna cosa discretament i potser evitar més saquejos als fons públics. O simplement podia ignorar-ho i dedicar-se a coses més importants o a coses que tinguessin solució.

—Creu que ja ha començat la primavera? —li va preguntar al pilot.

En Foa va mirar de reüll i va somriure: la seva complicat no podia pas ser més agradable.

—Suposo que sí, senyor. O almenys ho espero. Ja estic tip del fred i de la boira.

Mentre acabaven de fer la volta al *bacino* per quedar encarats, tots dos van fer un crit ofegat. No hi havia res de teatral, no era cap intent de fer una escena o un espectacle. No van fer res més que expressar la resposta humana a una cosa sobrenatural i impossible. Davant seu hi havia la popa d'un dels creuers més nous i més grans. L'enorme part posterior els mirava directament, com si els desafiés a fer algun comentari.

Set, vuit, nou, deu pisos. Era possible això? Des de la seva perspectiva, bloquejava la ciutat, bloquejava la llum, bloquejava qualsevol pensament sensat o raonable o la idoneïtat de les coses. Van començar a avançar darrere seu tot observant-ne el deixant, que formava lentament una allau cap a les *rivas* d'ambdues bandes, onada rere onada. Des de

la seva posició, era inevitable veure la pressió que aquella vasta extensió d'aigua feia a les pedres i a les juntures centenàries que les mantenien al seu lloc. Tot d'una, l'aire es va fer irrespirable quan una ràfega de vent capriciosa va enviar els gasos del vaixell cap avall durant uns segons. Però de seguida l'aire va recuperar la dolça aroma de la primavera, les flors i les fulles noves, l'herba fresca i l'alegria de la naturalesa que torna a iniciar un cicle.

Podien veure, a desenes de metres per sobre seu, tot de gent a la barana de la coberta, mirant com gira-sols cap a la *piazza*, les cúpules i el campanar. Per l'altra banda va aparèixer un *vaporetto* que se'ls acostava, i la gent de la coberta, sens dubte venecians, van alçar els punys i els van agitar cap als passatgers, però els turistes miraven cap a una altra banda i no van veure els amistosos nadius. En Brunetti va pensar en el capità Cook, arrossegat per les onades, mort, cuinat i cruspit per uns altres nadius amistosos.

—Bé —va dir, en veu baixa.

No gaire lluny de la *riva* del Zattere, en Foa va desviar la barca cap a la dreta, va posar marxa enrere i després punt mort per deixar que llisqués fins a aturar-se. Va agafar un cap d'amarratge i va saltar a la vorera, es va ajupir i va fer un nus ràpid. Després va donar la mà a en Brunetti per ajudar-lo a pujar a la vorera.

—Segurament trigaré una estona —va dir en Brunetti al pilot—. Potser val més que se'n torni.

Però en Foa no l'escoltava: tenia els ulls clavats a la popa de l'embarcació que avançava lentament cap al moll de San Basilio.

—He llegit —va dir en Brunetti, parlant en *veneziano*—, que no es pot prendre cap decisió sobre aquests vaixells fins que tots els organismes es posin d'acord.

—Ja ho sé —va respondre en Foa, mirant encara el vaixell—. L'Autoritat de les Aigües, l'Administració Regional, l'Ajuntament, l'Autoritat Portuària, algun ministeri de Roma... —Va fer una pausa, immòbil encara mentre l'embarcació s'allunyava i amb prou feines es veia més petita. Després, va dir el nom d'alguns dels responsables d'aquests organismes.

En Brunetti en coneixia molts, però no pas tots. Quan en Foa va dir el nom de tres antics oficials d'alt rang de la ciutat, va emfatitzar la pronunciació de cada cognom com un fuster quan clava els últims claus a la tapa d'un taüt.

—Mai no he entès per què divideixen les coses d'aquesta manera —va dir en Brunetti. Al capdavant, en Foa venia d'una família que havia viscut sempre de la *laguna*: pescadors, peixaters, mariners, pilots, mecànics de l'ACTV. Tenien de tot excepte brànquies, els Foa. Si algú havia d'entendre la burocràcia de les aigües dins i fora de la ciutat, havia de ser gent com ells.

En Foa li va fer un somriure com el que un mestre li fa al seu alumne més ruc: afectuós, punyent i amb aires de superioritat.

—Vostè creu que vuit organismes diferents poden arribar a una decisió unànime?

En Brunetti va mirar el pilot com si li acabés de venir una il·luminació.

—I només una decisió conjunta pot fer aturar aquests vaixells... —va dir, cosa que va fer eixamplar el somriure d'en Foa.

—Així, ho poden considerar i reconsiderar eternament —va dir el pilot, clarament admirat per l'enginy d'haver repartit la decisió entre tantes organitzacions governamentals independents—. Poden continuar cobrant, fer

viatges d'inspecció a altres països per veure com funciona tot això a l'estranger, fer reunions per parlar de projectes i planificacions. —Després, tot recordant una notícia recent a *Il Gazzettino*, va afegir:— O contractar les seves dones i fills com a assessors.

—I potser fins i tot acceptar petits regals que vénen de les empreses propietàries dels vaixells, oi? —va preguntar en Brunetti, posant-hi cullerada, tot i que mentre ho deia era conscient que aquest no era el tipus d'exemple que havia de donar a un treballador unformat.

En Foa li va fer un somriure afectuós, però només va dir, assenyalant cap a l'estret canal:

—És allà baix, just abans del pont. És la porta verda.

En Brunetti li va donar les gràcies pel viatge i per les indicacions. Al cap d'un moment, va sentir que el motor s'engegava i, quan es va girar, va veure la barca de la policia balancejant-se pel canal tot fent un ample viratge per poder desfer el camí que havia fet.

En Brunetti es va adonar que la vorera estava humida, amb uns grans bassals al peu dels edificis per on passava. Encuriós, va tornar cap a la vora de la *riva* i va mirar l'aigua, però la tenia a més de mig metre avall. La marea era baixa, no hi havia *acqua alta* i feia dies que no plovia, per tant, l'aigua només podia haver arribat fins allà per l'embranchida d'un vaixell. I tot i així, se suposava que s'havien de creure, ell i els altres ciutadans, que l'administració considerava uns rucs, que aquells vaixells no feien cap mal a l'estructura de la ciutat.

Que no eren venecians, la majoria d'homes que prenen aquelles decisions? Que no havien nascut a la ciutat? Que no anaven a l'escola o a la universitat, els seus fills? Segurament parlaven en *veneziano* durant les reunions.

Es pensava que recordaria aquella zona, mentre caminava cap a la biblioteca, però en canvi, no li sonava res. Tampoc no recordava si el *palazzo* havia estat la casa de Merula quan vivia a Venècia: això era feina de l'Arxiu Històric, no pas de la policia, els arxius de la qual no arribaven a mil anys enrere.

Quan en Brunetti va travessar la porta verda que estava oberta, es va dir a si mateix que li resultava familiar, tot i que la realitat era que s'assemblava a qualsevol dels patis renaixentistes de la ciutat, amb les escales exteriors que condueixen a la primera planta i un pou amb tapa de metall. Li va cridar l'atenció l'escultura perfectament conservada, fora de perill dins d'aquelles parets: unes parelles d'àngels grassonets que subjectaven un blasó familiar que no va reconèixer. Les ales d'alguns dels àngels necessitaven alguna reparació, però la resta de l'escultura estava intacta. Segle XIV, va suposar, amb una garlanda de flors tallada encerclant el pou just per sota de la tapa metàl·lica: es va sorprendre a si mateix perquè d'allò se'n recordava perfectament, però de poca cosa més.

Es va dirigir cap a l'escala que també recordava, amb l'ample passamà de marbre intercalat amb caps de lleons esculpits, cadascun de la mida d'una pinya. Va pujar l'escala tot tocant el cap de dos dels lleons. Al capdamunt del primer tram, va veure una porta, i al costat, una placa nova de bronze: «Biblioteca Merula».

Va entrar a dintre, a la fredor. En aquella hora de la tarda, el dia s'havia suavitzat i ja havia començat a pene-dir-se d'anar amb la jaqueta de llana, però ara la suor de l'esquena se li havia eixugat de cop.

A la petita zona de recepció, hi havia un jove amb una moderna barba de dos dies assegut al darrere d'una taula,

amb un llibre obert al davant. Va mirar en Brunetti i va somriure, i quan el commissario es va acostar a la taula, li va preguntar:

—Que el puc ajudar en res?

En Brunetti va treure la targeta d'identificació de la cartera i l'hi va ensenyar.

—Ah, esclar —va dir el jove—. Vostè busca la dottoressa Fabbiani, senyor. És a dalt.

—No és la biblioteca això? —va preguntar en Brunetti, assenyalant la porta que hi havia darrere el noi.

—Aquí hi ha la col·lecció moderna. Els llibres rars són a dalt. Ha de pujar un tram més d'escala. —En veure la confusió d'en Brunetti, va dir:— Ho van canviar tot, ara fa uns deu anys. —I després, amb un somriure:— Molt abans de la meva època.

—I molt després de la meva —va dir en Brunetti, i va tornar cap a l'escala.

En absència de lleons, aquesta vegada en Brunetti va passar la mà per la barana de marbre bisellat gastat per segles d'ús. Al capdamunt, hi va trobar una porta amb un timbre a la dreta. Va trucar i, al cap d'una estona, va obrir la porta un home uns quants anys més jove que ell, amb una jaqueta blau marí amb botons daurats i de tall militar. Era d'estatura mitjana, fornit, amb els ulls blaus i un nas prim lleugerament torçat cap a un costat.

—És el commissario vostè? —va preguntar.

—Sí —va respondre en Brunetti, i li va allargar la mà—. Guido Brunetti.

L'home li va fer una encaixada.

—Piero Sartor —va dir. Es va fer enrere per deixar entrar en Brunetti en el que semblava la taquilla d'una petita estació de tren provincial. A l'esquerra, hi havia un

taulell de fusta d'un metre d'alçada, més o menys, amb un ordinador i dues safates de fusta per posar-hi papers. Hi havia una plataforma amb rodes, plena del que aparentment semblava una pila de llibres vells, arrambada a la paret de darrere el taulell.

Potser hi havia un ordinador, cosa que no hi havia a les biblioteques on anava quan era estudiant, però l'olor era la mateixa. Els llibres vells sempre omplien en Brunetti de nostàlgia pels segles en els quals ell no havia viscut. Estaven impresos en paper fet de tela vella, triturada, picada, barrejada amb aigua, aixafada de nou i convertida en grans fulls per ser impresos, després plegats i tornats a plegar, i relligats i cosits a mà: tot aquest esforç per deixar constància i per recordar qui som i què pensem, pensava en Brunetti. Abans li encantava el tacte i el pes d'aquells llibres, però sobretot recordava aquella olor seca i suau, un intent del passat de fer-se real.

L'home va tancar la porta, cosa que va fer baixar en Brunetti dels núvols i es va girar cap a ell.

—Sóc el vigilant. Jo he trobat el llibre. —Va intentar amagar l'orgull del to de veu, però no ho va aconseguir.

—El llibre fet malbé? —va preguntar en Brunetti.

—Sí, senyor. És a dir, he baixat el llibre de la sala de lectura, i quan la dottoressa Fabbiani l'ha obert, ha vist que hi havia pàgines tallades. —L'orgull va ser substituït per indignació i alguna cosa semblant a la ira.

—Ja ho entenc —va dir en Brunetti—. Aquesta és la seva feina, portar els llibres al taulell? —va preguntar, encuniosit per les responsabilitats que devia tenir un vigilant en aquella institució. Suposava que la seva feina com a vigilant era el que predisposava en Sartor, cosa generalment inusual, a parlar amb la policia.

La mirada que li va fer l'home va ser sobtada i penetrant, i tant podia haver expressat alarma com confusió.

—No, senyor, però era un llibre que jo havia llegit... bé, algunes parts, de manera que me n'he adonat de seguida i m'ha semblat que no l'havia de deixar a sobre la taula —va explicar—. És sobre Cortés. Aquell espanyol que va anar a Amèrica del Sud...

Feia l'efecte que en Sartor no sabia gaire com explicar-ho, i va continuar més pausadament.

—Resulta que l'home que l'ha consultat mostrava tant d'entusiasme amb els llibres que llegia, que m'hi va fer agafar interès i vaig pensar que hi faria una ullada. —La curiositat d'en Brunetti devia ser evident, perquè va continuar parlant.— És americà, però ningú no ho diria, perquè parla molt bé l'italià, i vam agafar el costum de fer una mica la xerrada si jo era al taulell mentre ell esperava que li baixessin els llibres. —Va fer una pausa, i en veure l'expressió d'en Brunetti, va continuar.— A mitja tarda tenim una estona per fer una pausa, però jo no fumo ni prenc cafè —va dir, i tot seguit va afegir:— Per l'estómac. Ja no el tolero bé. Ara prenc te verd, però a cap dels bars de per aquí al voltant en tenen, si més no, del que em prendria jo. —Abans que en Brunetti pogués preguntar per què li explicava tot això, en Sartor va dir:— Per tant, tinc mitja hora lliure i no surto mai d'aquí, de manera que vaig començar a llegir. Alguns dels que vénen a la biblioteca per fer recerca esmenten llibres, i a vegades intento llegir-los. —Va fer un somriure nerviós, com si fos conscient d'haver traspassat alguna mena de frontera de classe.— Així sempre tinc una cosa interessant per explicar-li a la meva dona quan arribo a casa.

En Brunetti sempre havia tingut un delit especial per

les coses sorprenents que aprenia de la gent: feien i deien les coses més inesperades, tant bones com dolentes. Una vegada, un col·lega seu li va explicar que, quan la seva dona ja feia disset hores que anava de part amb el seu primer fill, s'havia cansat de sentir-la queixar-se, i en sentir això, en Brunetti va haver de fer un esforç per no donar una bufetada al seu col·lega. Llavors va pensar en la dona del seu veí, que cada nit deixava sortir el gat per la finestra de la cuina perquè pogués voltar pels teulats del veïnat, i cada matí tornava a casa amb un penjador de roba a la boca, en comptes d'un ratolí, un regal no gaire diferent de la història interessant que en Sartor explicava cada vespre a la seva dona.

En Brunetti, interessat en el que l'home li deia, va preguntar:

—Es refereix a Hernán Cortés?

—Sí —va respondre en Sartor—. Va conquerir aquella ciutat de Mèxic que en diuen la Venècia de l'Oest. —Va fer una pausa, i llavors va afegir, per por que en Brunetti no el prengués per un beneit:— Així és com l'anomenen els europeus, no pas els mexicans.

En Brunetti va assentir per indicar-li que ho havia entès.

—Una història interessant, tot i que l'home sempre donava gràcies a Déu quan matava un munt de gent: a mi això no m'agradava gaire, però Cortés ho feia quan escrivia cartes al rei, de manera que potser es veia obligat a dir coses així. Però el que explicava sobre el país i sobre la gent d'allà, era fascinant. A la meva dona també li encanta.

Va mirar en Brunetti, el somriure del qual envers un company lector va ser suficient per animar-lo a continuar.

—M'agradava veure com les coses eren tan diferents de com són ara. Vaig llegir un tros del llibre, i volia acabar-lo. Sigui com sigui, n'he reconegut el títol, *Relación*,

quan l'he vist al lloc on l'home s'asseu normalment, i l'he baixat perquè he pensat que un llibre així no pot quedar per allà sobre.

En Brunetti va suposar que aquell «home» sense nom era el que creien que havia retallat les pàgines que faltaven del llibre, de manera que va preguntar:

—Per què l'ha baixat, si l'home hi estava treballant?

—En Riccardo, del primer pis, m'ha dit que l'ha vist baixar les escales quan jo era a dinar. No ho havia fet mai abans. Sempre ve just quan obrim al matí i es queda fins a la tarda. —Va reflexionar sobre això uns instants i després va afegir, amb un to d'autèntica preocupació:— No sé què deu fer per dinar... Espero que no hagi menjat aquí dins. —I llavors, com si estigués avergonyit d'haver confessat una cosa així, va dir:— Per tant, he pujat per veure si tenia intenció de tornar.

—I com ho podia saber això? —va preguntar en Brunetti, molt encuriós.

En Sartor va fer un petit somriure.

—Quan fa un temps que treballes aquí, senyor, aprens a veure-les, aquestes coses. Cap llapis, cap punt de llibre, cap llibreta. És difícil d'explicar, però simplement puc saber quan han acabat la feina, o no.

—I ell l'havia acabat?

El vigilant va assentir emfàticament.

—Els llibres estaven apilats al lloc on s'havia assegut. El llum de la seva taula estava apagat. Per tant, sabia que no tornaria. És per això que he tornat el llibre cap a baix, al taulell principal.

—Era inusual, això?

—Per ell, sí. Sempre ho recollia tot i baixava els llibres ell mateix.

—A quina hora se n'ha anat?

—No sé l'hora exacta, senyor. Abans que jo tornés, a dos quarts de tres.

—I llavors?

—Tal com he dit, quan en Riccardo m'ha dit que se n'havia anat, he pujat per assegurar-me'n i per veure com havia deixat els llibres.

—És una cosa que fa normalment, això? —va preguntar en Brunetti, amb curiositat.

El vigilant havia semblat alarmat, el primer cop que li havia preguntat això. En canvi, ara va respondre tranquil·lament.

—De fet, no, senyor. Però abans era ordenança, la persona que dóna els llibres als lectors i després els torna a les prestatgeries, o sigui que ho he fet com aquell qui diu de manera automàtica. —Va fer un somriure ben natural i va continuar.— No suportó veure llibres escampats per sobre les taules si no hi ha ningú que els utilitzi.

—Ja ho entenc —va dir en Brunetti—. Continuí, sisplau.

—Doncs bé, he baixat els llibres cap al taulell de distribució. La dottoressa Fabbiani acabava de sortir d'una reunió, i quan ha vist el Cortés m'ha demanat per mirar-lo un moment. Llavors, quan l'ha obert, ha vist el que havia passat. —Aleshores, parlant més a poc a poc, gairebé com si parlés amb si mateix, va afegir:— No entenc pas com ho ha pogut fer. Normalment sempre hi ha més d'una persona a la sala.

En Brunetti va ignorar aquest comentari i va preguntar:

—Per què la dottoressa ha volgut mirar aquest llibre en concret?

—Ha dit que era un llibre que va llegir quan anava a la universitat i que li encantava el dibuix que hi havia d'aque-

lla ciutat. Per això l'ha agafat i l'ha obert. —Va quedar pensatiu un moment, i després va afegir:— Estava molt contenta de veure'l, ha dit, després de tants anys. —En veure l'expressió d'en Brunetti, va dir:— La gent que treballa aquí sent aquestes coses pels llibres, sap?

—I diu que normalment hi ha més persones a la sala?
—va preguntar en Brunetti, amb veu suau. En Sartor va assentir.

—Sempre hi ha un o dos investigadors, i també hi ha un home que s'ha estat llegint els Pares de l'Església durant els últims tres anys, senyor. Li diem Tertul·lià, perquè és la primera persona que ens va demanar un llibre d'aquest autor, i li va quedar el nom. Ve cada dia, i suposo que en part ja el considerem com una mena de vigilant.

En Brunetti es va estar de fer més preguntes sobre el tema de lectura del Tertul·lià. En comptes d'això, va somriure i va dir:

—Sí, és comprensible.

—El què, senyor?

—Que confiïn en algú que fa anys que llegeix els Pares de l'Església.

L'home va fer un somriure nerviós com a resposta al to d'en Brunetti.

—Potser hem sigut negligents —va dir. En veure que en Brunetti no responia, va afegir:— Pel que fa a la seguretat, vull dir. Hi ve poca gent, a la biblioteca, i al cap d'un temps, quan són assidus, m'imagino que pensem que ja els coneixem. Per tant, ja no en desconfiem.

—És perillós, això —es va permetre de dir en Brunetti.

—Ja ho pot ben dir —va intervenir una veu de dona al seu darrere. Es va girar i va veure que era la dottoressa Fabbiani.